

Vreduje in na svitlo daje: Anton Janežič.

Št. 15.

V Celovcu 1. julija 1861.

VII. zv.

Materno okó.

(Zložil Fr. Cegnar.)

Kak si lesketála, o zvezda nebeška!
Kak si mi pojíla veselo sercé,
Ko vedil še nisem, da sreča človeška
Ko roža prezgodnja umira cveté!

Ozerla si prvič se na-me veselo,
V radósti oblila me z gorko solzó,
Ko me je življenje v naročje sprejelo,
Ko sta se odperla mi svét in nebó.

Z ljubezni plenícami si povijala,
S premilimi žarki ogrevala me,
V mladost ljubeznjivo si mojo sijala,
Ko nikdar nobena še zvezda mi ne!

Ko nikdar nobena mi zvezd ne posije,
Kar ima nad mano jih sinje nebó.
Ah, zvezda! oblak mi že davno te krije,
Stemnélo si — materno milo okó!

Pravi prijatelj.

(Spisal J. Kosmač.)

Popotnik pridem čez goró,
Od doma vzamem še slovó,
In kamor se okó ozrè,
Povsod se mi nov svet odprè.

Pred kacimi 60 leti živel je v naših krajnskih hribih na Notranjskem že priletan mož s svojo majhno družinico. Bil je pobožen in priden gospodar, imel je ženico po božji volji, Nežo po imenu, ravno tako delavno in skerbno za pravo gospodinstvo, kakor za poduk in izrejo otročičev svojih. Imela sta namreč dvoje otrok, Štefana in Katrico, ktera sta ljubila kakor sama sebe. Otročiča sta jima bila v vseh rečéh že od mladih nog golo veselje. Kar sta le počela, sta rada in s posebnim veseljem opravljala in doverševala. V izgled sta bila otrokom cele soseske. Sosedje so ju pa tudi med vsemi drugimi paglovci cele vasi čislali. Marsiktera mati je svoji hčerki živo priporočevala se takó vesti, ubogati in tako ravnati, kakor se Serpanova Katrica vede, uboga in ravná: če boš taka kot Katrica, Bog in ljudje te bodo veseli, in obljubim, ne boš ga kruha stradala nikdar. — Glej, ferkolin! pravi marsikteri oče svojemu sinu, kako Serpanov Štefan, čeravno ni nikdar šole vidil od znotraj, bere v cerkvi iz molitevskih bukvic, da ga je lepo viditi, ti pa že poldrugo leto hodiš v šolo hlače tergat,

pa ne znaš še lično brati, še menj pa kaj drugega! Kje se je Štefan tega naučil? Morebiti v šoli! Ó ne! Le ennaló poterpi, dragi bravec! To ti pozneje povem, zdaj hočem samo memo gredé nekoliko od ljudskih šol svoje dóbe v misel vzeti.

Da se je mladost o moji dóbi v šoli malo koristnega naučila, tega sem se sam popolnoma prepričal, ker sem tudi, deček še pri sedmih in osmih letih, sam v farno šolo hodil. Ob tisti dóbi pa ni bilo toliko ljudskih učilnic, kakor dan današnji; poredkoma so se kmetiški fantalini in dekleta nahajali, da bi se bili v šolo pošiljali, in še tisti, ki so tje hodili, se niso veliko koristnega navadili. Kako to da ne? — Le poslušaj, radovedni bravec!

Moj rajniki oče, ki so sami počasi brati in nekoliko za svojo rabo tudi čečkati znali, so želeli, da bi se tudi jez in Andrejče, moj mlajši bratec, saj toliko brati naučila, da bi znala iz bukvic v cerkvi moliti; zato so nama abecednik, tako imenovani platetof, kupili. S tem so nama neizrečeno veselje k branju zbudili. Pri prvi priliki so nama jeli v njem čerke zaporedoma izrekovati, in kmalo sva jih zapomnevala tako, da sva jih po versti v dveh dneh od prve do zadnje po imenu izrekati vedila: če so jih nama pa jeli sem ter tje med drugimi čerkami kazati, sva se koj prepričala, da ničesar ne znava: bile so nama le po imenu, ne pa po podobi znane. Pri vsem tem nama vendar ni veselje do branja upadlo: začela sva jih natanko pregledovati in eno od druge razločevati, in tako sva si jih kmali v glavo vtepla. Drugo nedeljo popoldne, ker kmet ne utegne se med tednom z branjem ukvarjati, je bilo, česar nikoli ne pozabim, v spominu mi je še tako, kakor da bi bilo včeraj. Oče od večernice (keršanskega nauka) pridši, naju k sebi pokličejo, iz miznice abecednik in evangeli vzamejo, ter pravijo: „Pridita sem, bom vidil, koliko čerk že znata!“ — Radovedna se jim pridruživa, začnó naji izpraševati, in ker vidijo, da sva si jih, skoraj bi djal brez spotikleja usvojila, se začudijo in pravijo: „Tri sto medvedov, če se bota tako pridno učila, bota kmali brati znala!“ — Da je slovenska mladost res bistre glave, boš dragi bravec rad poterdil, kar je Vodnik že pred 53 leti na svoje rojake prepeval:

Za uk si prebrisane glave,
Pa čedne in terdne postave;
Išče te sreča,
Um ti je dan,
Najdel jo boš, ak
Nisi zaspán.

Od dné do dné je šlo nama učenje bolj od rok. Jela sva čerke zlogovati in kmali po tem počasi brati. Ker so tedaj oče iz najinega napredovanja sčasoma previdili, da sva bistrh glav, so sklenili mene v domačo farno šolo dati, in že tisto jesen me grejo k šolmoštru zapisat. Ko se po vseh svétih šola začne, grem z drugimi vaškimi učenci tudi jez pervikrat v šolo. Akoravno sem poln veselja proti šoli sopihal, mi vendar s perva v šoli mirno sedeti in na poduk paziti, ker sem bil prostega gibanja vaju, nikakor ni dopadlo; toda sem se bil berzo privadil, tem beržeje pa, ker sta me jela gospod učenik keršanskega nauka in šolmošter med drugimi učenci hvaliti zastran lepega zaderžanja in verle učenosti, in tako mi je preteklo v hipu šolsko leto, da nisem vedil skoraj kedaj; in konec leta sem bil še čez vse s šolskim darilom obdarovan. Tako sem se bil šolske klopi privadil, da sem res o šolskih praznikih dolg čas prodajal in v eno mer očeta popraševal, kdaj se spet šola začne, in tem bolj, ker sem vedil, da v drugi razred prestopim, kjer se bomo, kakor so nam gospod katehet pripovedovali, veliko veliko lepih reči učili! —

God vseh svetnikov je bil oznanjen in ž njim tudi novo šolsko leto. V šolo pridši in v drugi razred prestopivši, kmalo vidim, česar popred nisem vedil, namreč da sem ném proti vsemu, kar se v drugem razredu uči. Učenci, h katerim sem bil pridružen, so že po dve leti v tem razredu sedeli in klopi dergali, vendar so malo več znali, kakor jez, ki sem se šele vaju usedel. Vtem razredu sem pač zlo slovenščine pogreševal, ker se tudi naš učenik, čeravno bivši domorodec, ni veliko ž njo pečal; govoril je le bolj po nemško, učil nas je nemško slovnico, računstvo in pravopisje le po nemško, in po tem takem je bil popolnoma popihal naš slovenski jezik iz šolske sobe. Malokdaj je z nami v domačem jeziku govoril, in jez uboga sirota, ki nisem kar besedice nemške vedil, ga nisem drugega razumel, kakor če me je, ko mu nisem na vprašanje: „Welche Hauptwörter gehören zu der 1. Abänderungsart, was heisst addieren?“ itd. odgovora nemškega dati znal, z oslovsko glavo psovati in obrekovati začel, kar je pa le tri do štirih tednov terpelo, dokler nam je zastran slabega učenja prizanašal, potlej je pa po navadi šiba pela, naj je po herbtu, ali pa po rokah, kodar nas je večkrat tako ošverkal, da smo po več dni na njih otekle klobase nosili. Slišal si, dragi bravec, zakaj se je mladost v preteklih letih v ljudskih šolah tako malo naučila; zato namreč, ker se ji je le nemški jezik v glavo vtepal, ktereга ni razumela. Dokler sem se, kakor sem ti pravil, v šoli le v materinskem jeziku učil, sem lahko vse umel, znal in odgovarjal, ko bi rezal; v drugem razredu sem pa nem sedel kakor božji voliček, nevedoč zakaj hlače tergam. — In taka je še dandanašnji, posebno ondi, kjer se mladini nemščina s silo v glavo vtepa, ktere ne zastopi! — Popustimo zdaj šolstvo in ozrimo se na zgodbo Štefanovo, da zvemo, kako se je njemu godilo.

II.

Štefan že od perve mladosti radoveden fantè se je vsega dobrega rad poprijemal; pel in na piščalko je piskal najraje. — Enega dné, ko je ravno blizo Oberha pri drobnici pod koščatim hrastom sedé prepe-

val, da se je na vse kraje razlegalo, pride memo njega čversta in znešena deklina, ki je ravno tako rada prepevala kot on, se pred njim ustavi in ga nagovori rekoč: „Štefan! ti imaš prav dobro gerlo za petje, ali bi ne hotel zvečer včasih k nam priti, kjer se peti učimo, šestero deklet nas je, pa troje fantov? Če bi te veselilo, se tudi iz bukvic pri nas peti naučiš, potlej boš vèd drug pevec, kakor zdaj. Ravno snoči smo se menili o tebi in naš Tone je djal, da bi rad vidil, ker že toliko iz glave peti znaš, koliko več bi pa še le znal, če bi iz bukvic pel!“

„Ljubka! Če bi le vedil, da bi se res kaj navadil, bi že prišel po večerji, poprej tako ne utegnem.“

„Pridi koj danes saj za poskušnjo“, ga prijazno deklet povabi. Če ti ne bo všeč, in če ti učenje ne bo šlo v glavo, boš pa saj z nami pel, kar znaš.“

„Že prav! Le Tonetu povedi, da pridem, bom saj vidil, kakošne burke bo on z mano vganjal.“

Ko Štefan drobnico zvečer domú prižene, prec materi svoji omeni, da pojde k sosedovim po večerji se pét učiti.

Mati ga zavernejo rekoč: „Šalobarda! kdo ti je spet to na nos natvezel? Misliš, da se vsaka abota petja iz bukvic tako lahko nauči; pa le pojdi, jez ti ne branim!“ (Dalje prihodnjič.)

Mythologične drobtine.

(Po národnih pripovedkah naznanja Dav. Terstenjak.)

0 žerjavu.

Žerjav je kot potna ptica symbol mladega leta. Ko se v jeseni žerjavi nazaj v južne kraje vračajo, kriče slovenski fantiči:

Suč' te, suč' te kolobar,
Pol nazaj, pol naprej!
Glejte, da vas volk ne vje,
Le okol', le okol'.

Že Valvasor (str. 448) je to pesmico od kranjskih fantov čul. Volk je symbol zime, zimskih megel, ktere solnce zakrivajo; odtod vera starih narodov, da volk hoče solnce požreti. Žerjav je toraj bil božanstvu solnca posvečen ptič, kteri v mladoletju solnce oznanja, v jesen pa, ko solnce zima slabiti začne, v topleje kraje odleti. Pesem slovenskih fantičev pa je ohranila vero starih Slovenov o požiru solnca po volku in izrazuje misel: hitro letite, žerjavi, da vas zima ne vjame.

Na Koroškem rimsko-slovenskem kamnu je izražen boj solnčnega boga z zimo. Solnčni bog ima na herbtu žerjava, glava je ovenčana, v roci pa ima bič, s kterim se brani proti medvedu, symbolu zime. Zimska orjaša, ktera medveda na solnčnega boga vustita, tudi imata biče v rokah (glej Kärnthens romische Alterth. in Abbildungen herausgeg. von Jabornegg.) Da je tudi medved pri Slovanih symbol zime, dokazuje učeni Hanuš v svojem Bajeslov. Koled. str. 80.

0 smreki.

Ker je smreka zmirom zelena (zato so nekteri jezikoslovci latinsko ime abies iz $\alpha\beta\epsilon\upsilon$, sploh, immer, in $\beta\epsilon\alpha\upsilon$, živeti, izpeljevali), je bila pri starih narodih symbol rasti, rodovitnosti. Podolski kmeti kinčajo bosman (Hochzeitskuchen) z smrekovimi vejicami, in

rimska nevesta je nosila bakljo iz smrečjega lesa, ko je šla po noči na dom ženinov. Učeni Layard (Nouvelles Annales de l'Institut archeologie Vol. XIX) je obširno dokazal, da smreka je v zavezi s službo boginje Venerē. Tudi Slovenci so temu drevesu pripisovali moč rastivno in rodivno. Valvasor piše (Ehre des Herzogthums Krain, str. 578): In der Billichgräzer Pfarr zu Usamaturze steht die St. Michaelis Kirche; bei derselben Kirchen wächst ein grosser Fichtenbaum, welchem man diese Wunder-Eigenschaft zurechnet, dass er den kleinen unmündigen Kindern entweder zu einem geschwinden Wachstum oder zum Tode beförderlich sei. itd.

Zavoljo svojih temnozelenih, otožnost budivnih vej je smreka postala tudi symbol žalosti in smerti. Rusi smertno trugo (zagorski Horvati imenujejo smertno trugo κατ'εσχύν les) z smrečjimi vejami pokrijejo, in tudi pot od hrama, v katerem mrtvec leži, do pokopališča je z enakimi vejami pokrita. Stari Rimljani pa so po Pliniju (Hist. Nat. 16, 17) pred hišne vrata smrekovo vejico postavljali, če je v hiši mrtvec ležal.

Kedar se kakšna prav prevzetna deklina udaja, pošljejo jej tovaršice v škatlji dobro zapečaten „smrekov raket“ (Fichtenzapfen)*] Primeri temu običaju Ovidievo (Metam. X. 110.) „Pinus grata deum matri“ to je, Boginji Cybeli**).

Kralj Dečanski.

(Poleg Subotičeve junaške pesmi „Kralj Dečanski.“)

I.

Prišel je praznik kerstnega imena serbske kraljeve hiše. Kralj Stepan je povabil v gostje k sebi v Prizren vso svetlo gospodo serbske države: vseh dvanajst vladik z Danilom, njihovim poglavarjem, vse močnike, župane, velike kneze in vojvode, in Vladislava iz Zaholmske zemlje, od rodú Nemanjevega, in Vojina od Primorja. Gospodo je posadil za mizo po gospodstvu in starešinstvu, v dnu mize pa so sedele sirote, ki jih je on iz lastnega obkolkel. Kralj sam z gospó kraljico je stregel gostém, velikim in malim, bogatim in ubogim z enako skerbjó in enako ljubeznijo. Tako je mislil naj bolje ugoditi Bogu in naj lepše obhajati god svoje hiše.

Zdaj se prinese kolač na mizo. Preden se razreže, ustane dvanajst vladik z Danilom, za njimi ustanejo vsi drugi gostje in začno po navadi pesmi peti v slavo hišnega patrona. Kralj prereže kolač, vzame kupo vina, pa napije gostém zdravico, „Bog vas živi, mili gostje, daj vam življenje in zdravje in vsem srečo in napredek; hvala vam za to krasno ljubezen, da ste prišli danes k meni in ste mi pomagali častiti in slaviti današnjega svetnika. Bog daj, da bi še mnogo let praznovali svoje godove: „na mnogaja ljeta“.

In „na mnogaja ljeta“ zadoni iz vseh gerl in iz vsakega serca.

*) Nemška beseda „Fichtenzapfen“ ima sledeče poznamovanja na Stírskem: smrekov purek, rožič, herček.

***) Mesto Augusta Vindelicorum (Augsburg), v kateri se je častila boginja Cisa, Cisara, enaka lužiški Cizi (Ceresmama), ima smrekov herček, symbol rodovitnosti, za gerb.

Z nova prime kralj čašo in napije zdravico: „Bog živi moje mile Serbe od Donove do sinjega morja, vse od naj večega do naj manjšega, mlade in stare, možke in ženske, duhovne, ki služijo Bogu, vojnike, ki nas branijo hudega, in kmete, ki nas živijo s kruhom, vsem daj Bog srečo in napredek, „na mnogaja ljeta“.

In spet zadoni iz vseh gerl in iz vsakega serca „na mnogaja ljeta“.

Še prime kralj čašo in napije zdravico: „Bog živi svetlega serbskega kralja, mojega sina Dušana, ki danes na bistrí Bojani obhaja svetnika svoje hiše; daj mu življenje in zdravje in v vsem srečo in napredek, da pride za očetom na prestol, da Serbijo poveliča in Serbe osreči; „na mnogaja ljeta“.

Odzdravljati začno najpred vladiki, za njimi močniki in za temi narod, zbran na dvorišču, in pesem silnih junakov germi tako na okrog, da se ne slisijo ne trombe, ne zvonovi. Kralju serce v persih poskakuje od veselja, ko sliši in posluša slavo sinovo, tako da so mu solze v oči stopile. Ali kraljici to ni bilo po volji; pooblači se jej lepo čelo in v lica zaerdeči. Komaj preneha petje in se začno pogovarjati, že stopi h kralju pa mu na tiho beseduje: „Svetli kralj, dragi gospodar! ti imaš še enega sina Simeona; prava roditeljska ljubezen ne more enemu zdravic napijati, drugega pa pozabiti“. Kralj se nasmehne rekoč: „Ni sem deteta pozabil. Če bi bil pil čašo po ljubezni, tebi, ljuba, bi jo bil napil; če bi jo bil pil po dobrotljivosti, Simeonu bi jo bil napil; ali pil sem čašo po dolžnosti, pa sem napil serbskemu kralju!“

Zdaj napije zdravico Danilo kralju, knez Vladislav svetli kraljici, Arsenij, Prizrenski vladika, pa Simeonu, malému sinu kraljevemu, in na vsako serčno zdravico se je odpevalo „na mnogaja ljeta“.

Potem se začno pogovarjati veselo in iz polnega glasa, kakor se to spodobi za tak god, o starih časih in delih, o dneh slavnih in delih nevarnih in o mrtvih prijatljih. V veselem pogovoru poteče dan in pride večer. Prinesó sreberne svečnike, prižgo zlate svetilnice in naredé iz noči beli dan. Pregovori knez Vladislav in reče: „Hvala tebi, o kralj, dobro si goste sprejel in serčno vsem postregel; ali se sme prositi, da bi storil nekaj od več in dal, česar manjka?“ Kralj mu reče. „Samo reci, naj me stane tudi pol kraljestva, pa izpolnim ti voljo“. Reče mu kralj Vladislav: „Zaderzi, o kralj, kraljestvo celo; česar jaz želim, tebi nič ne odjemlje. Kje ti je sluga Dragoslav s svojimi javorovimi goslimi, da nam zapoje slavno pesem o bolgarski vojski in o boju pod mestom Zemljanom, kakoršnega niso imeli naši stari“. Kralj berž pokliče služabnika Gromilja, ter mu govori: „Pojdi, sluga, k starcu Dragoslavu, naj prinese javorove gosli, pa naj se ne pomuja, da kneza volja ne mine“. — Sluga skoči in berži po Dragoslavu. Na starcu se beli glava in brada, kakor sneg na planini, v očesih mu plamtí živi ogenj in na licih mu precvetajo rožice.

Ko ga privede k gostém, vzame kralj čašo, napolni jo z vinom in jo podá Dragoslavu rekoč: „Vzemi čašo, dragi moj, izpij vino, pa priderži čašo, deni jo k drugim spominkom, zlato se ne bode srebra sramovalo“. Jemlje čašo stavec Dragoslav, priklanja se pred kraljem do zemlje, ter govori: „Hvala, o kralj, za tvoj dar, lahko je tebi darove dajati, ali meni je težko

ih prejemati: težko je prejeti, kar se ne dá odslužiti. Za tvojega očeta — Bog mu daj večni mir in pokoj, — sem mogel kri prelivati, ali za té je ne morem; leta, lej, so me posilile. Deržé roké javorové gosli, ali ne morejo bojnega kopja, še verdevajo s tenkimi strunami, ali več ne morejo z ostrimi strelicami. Bojim se — grešil bom, če vzamem dar, pa ga ne odslužim". Na to mu kralj beseduje: „Nikar, moj dragi; si po sili skerbi ne delaj. Kri, ki si jo za očeta prelil, bilo je seme, katero je za sina dozorelo. Tudi mi se nadejamo stari postati, pa bomo želeli prejemati in ne dajati. Ali uberi glasne gosli in omoči jasno gerlo; želja je prišla knezu Vladislavu, da mu poješ ono slavno pesem o bolgarski vojski in o boju pod Zemljanom. Če volji knezovi pogodiš, zaslužil si zlato čašo, in čaša sama ti ne bo dosti".

Nasmehne se Dragoslav in reče: „Kó so strune iz zlata, ni težko dobro peti, ali je težko pričó tacih junakov povedati ne manje, kakor je bilo; — pa počnem, če bi tudi končati ne mogel. Kar bo slabeje, to je moja krivica, zakaj grem opevat, kar opevati nikomur mogoče ni? kar bo manje, to je njihova krivica, zakaj storé ljudje toliko, da pesem izpeti ne more?" — To reče in vino izpije. Čašo dene v široko nedrije pa ubira strune in poskuša gerlo. Vsi góstje umolknejo in čakajo, da stavec začne. On pa oči k nebu povzdigne, kakor bi pesmi odzgor pričakoval; premolkne in za tem začne peti in prepeva: kako je pregnal Mihael, car Bolgarski, zakonsko ženo, sestro Serbskéga kralja Stepana, s katero je že delj časa živel in ki mu je rodila sina Aleksandra, in vzél lepo Teodoro, sestro cara Andronika, vdovo Svetoslavovo; kako je to kralja Stepana v serce zbolelo, da je pisal Mihaelu, naj odpusti Teodoro in nazaj prejme zakonsko družo, njegovo sestro, in mladega sina Aleksandra, če hoče, da ostane prijatelj; kako se Mihael ni menil za Stepanove besede, temuč je ošabno in prevzetno odgovoril, vojsko zbral in šel nad Serbijo; kako je tukaj rusil in požigal mesta in sela, stare moril, mlade pa vavljal in sužnje v Bolgarijo pošiljal; kako je Stepana, ko je zaslišal, kaj in kakó se godí, to v serce zbolelo, in kako radovoljno se je na njegov poklic zbirala vojska iz vseh serbskih strani pod junškimi in unnimi vodji in zbrana šla sovražniku naproti in se utaborila pri vodi Kamenči nasproti Bolgarom, ki so bili zbrani pod mestom Zemljanom na vodi Strunnici; kakšen moder načert vojskovanja je naredil kraljev sin Dušan, kterega so si za glavnega vodja izbrali; kako se je drugi dan boj začel, kako hrabro in junaško so se bili Serbi in Bolgari sploh in posamezni junaki, kako je Dušan Mihaela v dvoboju prekosil in tako slavno zmago Serbom naklonil, sebi slavo pridobil, očeta razveselil in se vsemu narodu prikupil.

Ko Dragoslav odpoje, reče mu Vladislav: „Hvala ti, stavec, za to pesem, povedal si vse dobro in pel tako, kakor je bilo". Kralj Stepan pa še dostavi: „Bog te živi, dragi moj, ker si knezu ugodil in góstém radost napravil. Na tole zlato kupo, car Bolgarski je iz nje pil, naj te ona njega spominja, ki si ga tako lepo opeval. Od starih ljudi sem že slišal, da se zlato kupi naj bolje prillega zlato vino". Vzame sto cekinov, pa jih v kupi Dragoslavu dá. Pevec vzame dar, poljubi kralju roko, prikloni se in odide prepevat nove pesmi in slavljat serbske junake.

Gostje ostanejo še nekaj časa vkup, pijó še nekaj in se pogovarjajo. Ko pa mine pol noči, ustanejo, zahvalijo se kralju in razidejo se vsak na svoj dom.

Kralj ostane sam s kraljico. Kralj je vesel, da je god tako lepo obhajal; ali kraljica je vsa pobita; oblak jej je lice prevlekel, oči so se jej na jok prijele. Praša jo kralj: „Kaj ti je, ljuba moja, da si danes nevesela? Kaj nismo dobro godú obhajali, nisva góstov dobro sprejela? Ali te je kdo razžalil, da si žalostna? Povej mi, ali te morem s čim razveseliti? Če morem, Bog mi priča, da hočem in da bodem. Vsi góstje so bili veseli, hvala Bogu in njihovi ljubezni, pa bi samo domačica, serbska svetla kraljica, moje hiše naj lepša vejčica, nevesela bila! Želi, duša, karkoli se ti hoče, samo da si danes vesela".

„O kralj! dobro smo obhajali god! Dobro sva sprejela góste, ni mene nihče razžalil. Serce se mi je obridkostilo, zdi se mi vse, da ne bode dobro. Povedala ti bom vse, ljubezen se naj bolje in naj lepše poplačuje s čisto iskrenostjo. Sam vidiš, ne bom ti pripovedovala, kako narod za Dušana gori in po njem hrepení. Bolje spoštuje in ljubi njega, kakor tebe, kakor kralja svojega".

„Hvala Bogu, draga moja; slava sinova je očetu dika; njega ljubijo, meni se serce širi, njega slavijo, meni krona raste".

„Ne presekuj mi, kralj, besedi; poslušaj do kraja, potlej pa stori, kar te je volja. Dokler je dete še mlado bilo, slava mu je bila, da je spolnovalo očetu želje, plačilo mu je bila pohvala njegovega očeta in kralja. Iz deteta je postal mladenec, naučil se je biti gospodar; prazne slave se je nasitil, v očetu ne vidi starejšega in častitlivejšega, ampak sebi ravnega ali še slabejšega. Oblast ima čudno slast, nemiren duh hrepení zmirom za večim. So, ki ogenj delajo in podpihujejo puhteči plamen. Bojim se, ne bode dobro. Ti, o kralj, si angeljske dobrote, pa več, kaj je osoda nagodila brez tvoje volje in tvojega zakrivljenja. Dušan je strastnodušen, pa ne bode hotel biti mučenik. Očeta bo mislil nasprotnika, njegova roka je močna, narod bo za njega kri prelil, pa bi utegnila biti velika nesreča. Zakaj ga danes ni v Prizrenu? Ko je prišel knez Vladislav in Vojin in toliko vladik, zakaj on ni prišel k obhajanju kerstnega dne očetove hiše, kakor dozdej vsako leto, ampak je v Skadru ostal in tamkaj god obhaja? Zbral je okoli sebe kremenite mlade ljudi, on nje časti, oni pa njega povzdigujejo, govore ó slavnih bojih, ki jih mislijo pod njim bojevati, in o lepih zemljah, ki jih bodo z njim pridobili, pa jim je žal, da morajo tako brez dela čas trošiti, ker je dobroserčni kralj miroljuben in bi bil kinč samostanu, kjer bi zadobil venec svetniški".

Kralj se dalje zderžati ne more, pa reče: „To so samo sanje ali pa obrekovanje; dokler se mene glava derži, Dušan bo vedno pripraven za me dati svoje življenje".

„Sin si bil, o kralj, in ravnega tebi ni bilo; varuj se svoje osode. Moje besede sanje ali obrekovanje imenuješ? To ti pravim, da sanje niso".

„Pa mi jih povej, te obrekovavce, da jih naučim sejati zdražbo v sveti hiši Nemanjevi!"

„Jaz bi rekla, da so to naši prijatelji, pa ne opravljivi tvoje sina, ki nam dober svet dajejo".

„Pa mi povej te prijatelje, treba jih je obdarovati.“
 „Ne morem ti v tem volje izpolniti, svetli kralj! Saj sam veš, da človek, kedar je v ognju, stori marsikaj, česar se potlej vse žive dni kesá. Jaz se bojim, in kako bi se ne bala, ker so se taki glasovi raztrosili, naj že bodo resnični ali lažni; nesreča, o kralj, more se le dogoditi. Ali je bila pri tebi resnica, kar so hudobni ljudje govorili, pa kakšna nesreča se je porodila? Nič ni, to ti sama pravim, ali da more biti, to sam porečeš. Ako hočeš, da bom mirna in vesela, ni mnogo, česar te prosim; dokaj več si dal starcu Dragoslavu, ko je prepeval slavo tvojega sina. Pokličí iz Zete domú Dušana, derži ga pri sebi, naj bode pred tvojimi očmi, daj mu znamenite opravke, naj se slavi po vsem belem svetu, ali vzemi mu iz rok orožje in odpravi priložnost za obrekovanje. To te prosim, to me umiri, to me veselo napravi, in če bi ti smela govoriti, povedala bi ti zgodno priliko. Ti se imaš s carom Andronikom zavolj Bolgarskega poravnovati in poslati moraš v Carigrad ljudi, da razvozljajo, kar ste žmedli. Ni ga primernejšega opravila za Dušana in ni boljšega človeka, ki bi se s carom lože poravnoval. Pokličí njega v Prizren, pa ga pošlji caru Androniku. Tako ga iz Zete spraviš, meni pa kamen od serca odvališ, da bom mogla po noči mirno spatí, po dnevu se pa kdaj nasmejati.“

Kralj pomišlja in reče čez nekaj časa z otožnim glasom: „To ni dobro, nad hišo se mi nebó oblači; pazi, ljuba, ti ne bodi roka hudi sreči. Strela ne udari, kamor človek želi, ampak tresne, kamor ima zapoved. Naj ti bode, kar si želela.“

Razveseli se kraljica, od radosti sklene roke, objame kralja ter ga poljubi v lica, on pa njo na erdeče usta, pa jej govori: „Ljuba moja, zapomni si te besede: „Nikdo ne more mene pripraviti, da bi storil, kar se mi neče, razun tvoja solza in tvoj smehljaj, ker te ljubim iz vsega svojega serca. Ali z Dušanom me nikar v razpertijo ne spravlja. Dušan ima angeljsko dušo, pa bodo ljudje komaj čakali, da pogubé mene ali pa njega. Pervo bi me bolelo in težilo zavolj tebe, drugega pa bi nikakor preživeti ne mogel. Ti ne poslušaj, kar ljudje donašajo, bodi si prijatelj ali sovražnik, mnogo škodujejo eni in drugi. Lej, midva sva njega razžalila; zakaj neki mu jemljem zemljo, ki sem mu jo po pravici dal na onem kervavem polju, ktero je tako oslavlil, da mu v starih časih nima enakosti? Zato, mila ljuba in kraljica, ko bode Dušan v Prizrenu, povračuj mu z materinsko ljubeznijo to, kar mu zdaj iz sunnje odjemljeva, naj vidi, da je v očetovem dvoru pri svojem očetu in v svoji hiši. Ne daj Bog, da mu pride misel, da je tukaj v žalostni sužnosti pri sovražniku in ne pri očetu. Zdaj pa pojdi, ljuba duša moja, spi mirno in sanja naj se ti sladko.“

(Dalje prihodnjič.)

Domači pomenki.

(Spisal J. Gersak.)

1. 0 slovenščini po deželi.

Ljubi moji! Naprej, naprej! nam hrumí od vseh strani. Naprej! doní iz ust pogumnega vojaka, ki je prijel orožje za drago domovino; naprej! nas

opominja umetnik prebrisane glave, da si pridelujemo vsakdanjega kruha v krajšem času in z manjšimi stroški; naprej! nam kliče zbujeni duh naših rojakov, da ne zaostanemo za drugimi narodi v dušni in telesni omiki.

Komu li velja ta klic? Morebiti našim pesnikom? Pesnikom ne; saj so pesnici svoje glave in ne marajo za celi svet, ker si stvarjajo sami svoje svetove. „Naprej“ je starcu neznan pomen. On le gleda nazaj na lažnjive sanje davno minulih let. Le mladini velja ta klic. Mladeneč pa vihrá le naprej. Spreobertil bi vesoljni svet, da mu je sive glave skušnja. V vezi se ne da djati čila natorna moč. Sama si dela pot, sama sebi pa tudi prepade. Vis consilii, experts mole ruit sua, vim temperatam di quoque provehunt in maius. (Hor.)

Pa ta mlada lipica slovenska donaša le komaj cvetja, ki se pogosto brez sadú osiplje, ker hirajo ji korenine. Zastaja omika slovenskega naroda. Toraj bratje, človek ni rojen sam sebi. Narodu se izviti ne more nobeden, dasiravno se ga sramuje. Slovenec si, bodi ti ime kterokoli; Slovenec ostaneš, akoravno se izneveriš slovenskemu narodu. Lahko zgubiš samosvojnost, vendar še ostaneš slovenskega rodú. Zato, da izurimo samega sebe v duhu narodnem, da pa obráčamo svoje vednosti na narod, to je naša dvojna naloga. — Da pa zvemo, kako se ozira na svoje brate in sinove naš narod, kako milo jih pomoči prosí, moramo se tudi mi ozreti na temelj njegove dušne omike, to je na slovenščino po deželi. Saj so si omika narodova in omika jezikova tako podobne sestri, da lahko imaš eno za drugo. Če zanemarjaš in zatiraš jezik, zanemarjaš in zatiraš tudi dušni razvitek naroda; če hočeš pa omikati narod, opili in požlahtni mu jezik. Glavni vzroki, zakaj narodna omika zaostaja, so pa tile:

1. Razcepljenje Slovincov. To silno zadržuje dušni razvitek, ker se Slovenci prav ne poznajo. Malo nas je vseh, pa mislimo, da nas je še manj. Štajercu je ta ali uni mozh slovenski Korošec, ne pa koroški Slovenec itd. V zborih besede nimamo.

2. Bližnja soseska. Odtod izvira toliko germanizmov. Ako se kdo pominja s kmeti v pravilnem jeziku, se jim dozdeva hervaško ali učeno, ali oholo. Baha se toraj z nemščino vsaki, ako le kako besedico požvekati zna. Kmetu pa to stoji, ko da bi šel plužiti v dolgi suknji in v černih rokovicah.

3. Neveljavnost slovenskega jezika v uradnih. Kmet je djansk mož. Toraj tudi svoj jezik drugače meri kot pesnik. Kmetu ne velja nič, kar hasni ne donaša. Jezi se toraj tu nad nemškim, tam nad slovenskim jezikom, ker si ne more raztolmačiti uradnijskih listov. Tudi kedar pride v mesta na slovenski zemlji, mu tudi berni okoli ušes gola nemščina. Zato pa tudi

4. starši otrok ne pošiljajo pridno v šolo. Saj se otrok nemškega izučiti ne more, slovensko pa že tako zna. Drugega mu treba ni. Kmetovati ali dreto vleči ga že naučim sam; da bi se le naučil brati na moličevske bukve! Tudi ga je za delo doma treba“. V naših šolah se otroci res malo učijo, ker

5. šole niso osnovane v narodnem duhu. Šole so večidel nemško-slovenske, to je, niso nemške, niso slovenske. V tacih šolah se učenci skoraj še toliko ne naučé slovenščine, da bi mogli s pridom prebirati potrebne poduke v naših neprecenljivih Novicah ali iz drugih

dobrih slovenskih bukev. 6. Pa tudi nekteri učitelji niso glave za to in ne morejo biti ob tako slabem stanju. Ker skoraj le od kmetov živijo, se jim ne morejo odrezavati v šolskih rečéh tako, kakor je treba.

Naša prizadeva, verli domorodci! toraj bodi, da izredimo narod v ljubezni do svojega jezika in v djan-skih vednostih. Perva potreba pa je pridobiti jeziku občno veljavnost. To važno reč so že prevdarjali možje bistre glave; ali z besedami se ne da nov stan sozidati. Toraj zaupljivo obračamo oči na državno svetovavstvo na Dunaju, v katerem sedijo mnogi preslavni možje slovanskega naroda, ki bodo gotovo tudi nas uboge Slovence pod svoje krilo vzeli.

Pervenci.*)

Pokoj sercá.

(Zložil Vekoslav Kos.)

Zvezde migljajo na nebu visoko,
Luna med njimi se bleda svetlí,
Tiho pa doli na zemlji globoko
Človek v varstvu Gospodovem spi.

Vse že v pokoju presladkem počiva,
Nič ne glasi se in mirna je noč;
Angelj s perotnico zemljo pokriva,
Varje spijoče, onavlja jim moč.

Samo potoček šumljá skoz pečine,
Dalje pa dalje le vedno hiti;
Njemu nikdar potovanje ne mine,
Kapljica kapljico dalje podí.

Takrat le, takrat bo jenjal šumeti,
Takrat le, takrat umiril se bo,
Kedar bo moral od suše umreti,
Ko ga bo solnce popilo gorkó.

Tako je moj'ga sercá hrepenenje,
Tak brez mirú in pokoja živi;
Zmirom le novo ima poželenje,
Nikdar, oj nikdar mirú ne dobí!

Enkrat le, enkrat tam v hladni gomili
Bodo dopolnjene želje mu vse;
V smerti si mir le dobilo bo mili,
Tamkaj za njega le svoboda je.

Zvezde migljale še bodo visoko,
Luna med njimi še svetila bo,
Tiho pa doli na zemlji globoko
Serce bo spalo v gomili sladkó.

Večerne misli.

(Spisal A. K. Cestnikov.)

VI.

Duševna prekucija sedajnih dni je predramila vse narodnosti široke Avstrije; nekatere je sprijaznila, druge zopet razdružila. Slovenci smo vedno živeli v miru in spravi v sredi različnih narodov. Čeravno so nas so-

sedi od vseh strani stiskali, smo vendar poterpežljivo prenašali njihove udarce in terpeli smo krivico po nedolžnem. Nadjati se je bilo, da spoznajo zatiravci nadloge naše in nam ne bodo kratili pravičnih tirjatev, pa goljufali smo se.

Komaj se je raztrosilo po svetu, da še živimo, in da nas niso potlačile sovražne moči preteklih let; so se vzdignili krokarji ter so začeli ostre krepplje zasajati v serce našega bitja. Čertijo nas, ko da bi nas ne bila spoznala visoka vlada za samostalen narod, in kakor da bi živeli Slovenci le po milosti nemških in laških sosedov. Kakor v življenju poedinih ljudj, veljá tudi med narodi izreka Corn. Tacita, ki pravi: „Proprium humani ingenii est, odisse, quem laesis“.

In res, kdo bi preštel rane slovenske narodnosti, ktere so ji bile vsekane, ne pravim v desetih letih, ampak v tem kratkem času, kar smo počeli po volji našega vladarja prosteje se gibati. Pušice, ktere so letele proti persim naših pervakov, razžalile so ves narod, ne samo dotičnih oseb. Koga ni v serce zadelo ostudno ponašanje nesramnih dopisunov proti čast. gg. dr. Bleiweis-u, dr. Toman-u, Einšpieler-u?

Če mečeš v zimskem času cel dan derva v peč, da bi ti ne bilo treba na večer prehudega mraza dergetati — čuj nasprotnik naš! — pa bi prišel ptujec in te vergel čez prag lastne sobe, kaj bi mu rekel? Branil bi se, kakor je Bog v nebesih! In mi bi se ne smeli zmezniti, ko se tako gerdo z nami ravná?! — Nismo se še tako globoko zagreznili v tmino nevednosti in robstva, da bi se ne zavedli svojih pravic! Še kmetič poje navdušeno pesem svojo:

Eno si zapemo!

Bratci, to mi vemo,

Ja vemo ja vemo,

Da Slovenci smo.

Kako bi toraj mogoče bilo, da bi izobražen človek, ki si je prilastil ved in znanstva po dolgoletnem trudu, pozabil svoje matere, zanemaril jezik svojih prednikov? Komur pošteno serce v persih bije, ne bo nigdar gazil svojih svetinj; brez malopridnih ljudj pa svet ni bil, ni in ne bo nikoli. Odkrižali se zatiravcov ne bomo. Vsaka stvar, naj bo še tako nedolžna, ima sovražnikov, več ali manj, kakor okolnosti nanesó. Naša narodna stvar jih ima na kupě povsod. Primeri se, ali da boljše rečem, godi se, da ljudje, ki živajo leto na leto naš kruh, in se slinijo okoli nas, dokler smo jim v korist, potem pa, ko si nekoliko opomorejo, nas obrekujejo, kolikor se dá. Primerov je brez konca in kraja. Solze mi vabijo v oči besede Jenkove:

Britka žalost me prešine,

Ko se spomnim domovine,

Vsemu svetu nepoznane,

Od nikogar spoštovane,

Oj Slovenija! če pomislim, koliko si že preterpela in koliko britkih trenutkov te še čaka, me serce zaboli in pogum mi pada. Pa duševna moč čverstih tvojih sinov me povzdiguje, pogumno se mi širi v persih sercé in navdaja me up, da se boš vzdignila kviško, kakor sokol v sive oblake in poterla verige, v ktere te želijo vkovati zoper voljo presv. cesarja nevredni sovražniki tvoji!

*) Pod tim naslovom bomo razglaševali boljše pesniške izdelke naših mlajših pesnikov, njim v spodbudo, njih verstnikom pa v posnemo. Vredn.

Ajant.

(Žaloigra, ki jo je spisal Sofokles; poslovenil M. Kr.)

Osebe:

Atena.	Znanitelj.
Odisej, kralj Itaški.	Tevker, brat Ajantov.
Ajant, kralj Salaminski.	Menelaj.
Kor Salaminskih brodnikov.	Agamemnon.
Tekmesa, žena Ajantova.	

Atena. Še vselej, Laertov sin, sem vidla te za tem
Se gnati, da na vrage vgrabiš kak naklep;
In zdaj te vidim med šotori brodnimi
V najzadnjem koncu okol Ajantovih verst,
Kakó loviš že dolgo in razmerjaš si
Stopinje mu na novo vtisnjene, da zveš
Al notri je al ni ga. Pravi sled imaš
Ko pes Lakonski dobrovóhen tankonos,
Ker mož je ravno notri, moker od potú
Po glavi, od morjénja po rokàh kerváv;
In tebi več ni treba skozi vrata te
Ozirati se noter. Al povej, zakaj
Se tako trudiš, da od nje, ki vé, pozvêš.

Odisej. O glas Atene, zmed bogov najdraži mi!
Kak jasno slišim zvók tvoj, ako bi mi tud
Odočna bila, z dušo ga sprejemajoč
Kakor Tirsenske rudoustne trombe glas.
Spoznala tudi zdaj si, da obračam hod
Za vražnim možem skitonosom Ajantom.
Dà, samo njega dolgo že zalážujem,
Ker dokončal je nam na kvar nocój to noč
Pregrozno delo, če ga res je dokončal.
Za stalno nič ne vemo, le ugibljemo,
In jaz se prostovoljno vpregel sem v ta trud,
Ker pogubljeni našli ravno kar smo vse,
Kar imamo jih érede, in podávljene
Z rokàmi vred s čuvaji, ki so pasli jih,
In te krivice vsakdo Ajanta dolži;
In meni pravil in razložil je gledúh,
Da je s kervavim mečem vidil samega
Po polju skakati in jaz se dvignem koj
Za njim na sled ter si razlagam že mu čin,
Al zrok me moti, pa ga ni, da mi pové,
In ti si ravno prav mi prišla, kajti v vsem
Z rokó me svojo ti kermila si in boš.

Atena. Tvoj lov sem zvedla, pa sem prišla čuvat te
Na tvojem potu, ker mi všeč je gonjba ta.

Odisej. Gospá preljuba, bo li vspeh imél moj trud?

Atena. Prav slutiš, da to delo storil je ta mož.

Odisej. Pa kaj je dvignil roko v tak brezumen čin?

Atena. Iz serda za orožje za Ahilovo.

Odisej. Pa kaj le, da med érede se je tak zagnal?

Atena. Mislêč, da skruni rôko z vašo kervijó.

Odisej. Tedaj je nad Argejce meril ta naklêp?

Atena. Že bil bi zveršen, če bi bila mudna jaz.

Odisej. Al kako tako serčen, tako derzovit?

Atena. Nocój to noč zvijačno dere sam nad vas.

Odisej. Al prišel sem je, dôsel li je na odmén?

Atena. Pri vходу v šotor obeh vójvod bil je že.

Odisej. Kak rôko mor želêco le zaderžal je?

Atena. Jaz od nesrečne sem zaderžala ga slje,
Privide môtne mu presterši pred oči,
In obernila ga na érede pa na plen
Pomešan, nerazdeljen v varstvu črednikov.
On, med nje padši, na okróg moré kosi
Rogate plasti, misli teh, da zdaj derži

In lastnorók morí obá Atrejevca,
In zdaj pa da napada druge vójvode;
Jaz pa zdvijánca z besno sem boleznijo
Ščevala in podila v zanjke ljutozle;
In ko moriti jenja navoliviš se,

S konopci zveže, kar še živih je goved,
In tako žene éredo vso v palačo si,
Ko da ljudi bi, ne rogati plen, imel,
In zdaj jih biča v hiši vkupaj zvezane.
Pokažem tudi ti na tanko bol njegov,
Da vsem Argejcom vidí to na znanje daš.
Le miren bodi, pa ne boj se od možá
Nikár nesreče; sklen očés obrnem mu,
Da še ugledal lica tvojega ne bo.
Oj ti, ki rôke kuješ bojnim sužnikom
V oklópe tesne, vunkaj priti klíčem te,
Oj Ajant, tebe zovem, hod' iz hiše vun!

Odisej. Kaj delaš to, Aténa? vun ne klíči ga.

Atena. Ne bodeš tiho? vendar nisi bojezljiv?

Odisej. Pri bogovih ne; dovolj je, da je nôtri on.

Atena. Da kaj se ne zgodi? al pred on ni bil mož?

Odisej. Sovražnik tega môža, kakor je še zdaj.

Atena. Al ni sovrágu v zóbe smeh naj slajši smeh?

Odisej. Za me je dosti, da ostane v hiši on.

Atena. Ob pamet môžu ti se pred oči bojiš.

Odisej. Pri pámeti bi ne umikal se mu nič.

Atena. Al, da si čisto blizo, vidil te ne bo.

Odisej. Pa kako, ako gleda z lastnimi očmi?

Atena. Jaz pomračím še tako bistrogledí vid.

Odisej. Zgodí se lahko vse, ko je ravnatelj bog.

Atena. Zdaj tiho bodi ter ostani, kjer stojiš.

Odisej. Ostanem, toda bil bi rajše daleč proč.

Atena. Oj, slišal Ajant! klíčem te že drugokrat,
Kaj tako malo soborivka ti je mar?

(Dalje prihodnjíč.)

Narodne zagonetke.

(Nabral v novomeški okolici L. M. Podgoriški.)

Hlapčka imamo, kamor pride prav pové; kaj je to? — Tehtnica.

Čemú ima mlinar bel slamník? — Da se pokriva ž njim.

Pozimi nago, poleti oblečeno? — Kozolc.

Koliko čerk ima sveto písmo? — Deset.

Za kaj cerkovnik zvoni? — Za vože.

Nima jezika, pa vendar govori, glasno vpíje in kriči, nima čútja in tudi ne serca, pa poje čast Bogu. Kaj je to? — Zvon.

Kaj je to? lesena koklja vodi železne piščeta. — Brana.

Kaj je više od neba? — Cerkvene vrata.

Kaj je to? Kviško raste, doli kima in ima erdeče hlače. — Čebula.

Číca-čača okoli hribčka teka, pa bele in černe kukce izganja; kaj je to? — Glavnik.

Oče ima mnogo sinkov, vsem kupi kape, le sebi ne; kaj je to? — Hrast.

Kaj pa je to: železna kuzla laja po leseni dolini? — Kodunje in stergača.

Kaj je to, ki je po leti oblečeno, po zimi slečeno? — Koruza.

Kaj je to, ki ima život, roke in herbet, trebuha, nog in glave pa ne? — Kožuh.

Grom gromí, šum šumí, bela gospa vèn letí. — Mlin.

Kakovih kamnov je največ v Savi? — Mokrih.

Besednik.

Iz Celovca. S šolskimi prazniki, ki nam v nekaj tednih napočijo, se odpre naši mladini drugo polje za obdelovanje, namreč široko narodsko polje, na katerem nas čaka še toliko opravka. Združenih močij je torej treba, da se s časom popravi in poravná, kar se je doslej zanemarilo; tudi mladina, naš up in naša nada, mora pridno za delo prijeti: kamen do kamna palača, zerno do zerna pogača. Koliko narodnih drobtin: pregovorov, pravljic, pesem, pripovedek še živi v našem narodu! Koliko jezиковega blaga: besed in domačih izrazov, še ni vzdignjenega in še čaka, da ga kdo zapiše in pogina otmè! Koliko časa jej še ostane za samostojne poskušnje v vezani ali nevezani besedi? Obširno je polje narodsko, veliko je še dela. Mladina! bodi si svesta svoje naloge in se poganjaj tudi o šolskih praznikih iz vseh močij za povzdigo slovenskega imena in slovenske literature:

Mládež slovenská, ty bez chyb mladica,
Bujna, slobodna st'a Tatier orlica,
Ak ty nepohneš kriela ma se k letu —
Beda narodu, beda bude svetu!

Ty sa mohutne zobud' a podvihni,
Treba t'a v sveta a národa vyhni,
Tam kuju, i ty ber do ruk kladivo,
Nebud' nákova, a nebud' palivo! itd.

Globoko si vtisni v serce te prelepe besede slovečnega slovenskega (slovaškega) pevca dra. J. M. Hurbana, ki smo jih posneli iz zbirke „Piesne na teraz“ (za sedanjo dobo), ki je ravno kar na Dunaju zagledala beli dan. Iz vseh (11) priobčenih pesem veje čverst naroden dub in vroča ljubezen do domovine. — Naj imenitniša prikazen minulega mesca na našem slovstvenem polju je delo, ki je ravno kar na Dunaju prišlo na svetlo, pod naslovom: **Slovenske pesme** za čveterospev, samospev in glasovir, zložil Davorin Jenko. Cena po bukvarnicah 1 gld. 50 kr. — Ta prekrasno natisnjena in presvitlemu g. dru. J. J. Strossmajerju posvečena zbirka slovenskih pesem, obsega sledeče pesmi za petje in glasovir: Strunam, Slovenka, moja zvezda, dve utvi in tolažba in pa sedem čveterospevov: Strunam, naprej, na grobih, moji sabljici, lipa, pobratimija in rojakom. Ena pesem je lepša od druge, iz vseh nam veje nasproti zdaj milo, zdaj krepko čist duh slovanski, ki nam čudno sega v serce. Upati je torej, da se te prekrasne pesme kmalo udomačijo ne samo med nami Slovenci, ampak tudi med drugimi našimi brati, kar bo najlepša spodbuja mlademu umetniku, da nas v kratkem spet obdari z enacim izverstnim delom. — Druga vesela prikazen minulega mesca je že davno dodelani, pa po nemilih okolščinah že mnogo let nazaj zaderžani „Zemljovid slovenske dežele in pokrajin“, ki ga je izgotovil g. P. Kozler. Ta narodopisni zemljovid, ki predstavlja vse slovenske dežele ž njih pokrajnami vred, nam natančno kaže meje slovenskega naroda in jezika. Pridana mu je tudi knjižica, ki obsega kratek slovensk rodopis, zemljopis in statistiko z obširnim imenikom mest, trgov, vasí itd. Cena zemljopisu s knjižico vred je le 2 gld. Naj kmalo priroma iz Ljubljane tudi v druge slovenske mesta! — Četerti zvezek „slovenskih Večernic“ je že v natisu, da se bo mogel g. družnikom še tega mesca razposlati. — Marljivi založnik serbskih del g. Hinc v Novem Sadu je ravno kar izdal dve skladbi za glasovir od kapelnika Fr. Kellnerja, ki ste prav

v narodnem duhu zložene in vsega priporočila vredne. Ena izmed njih „Černovitzer Annexionsmarsch“ je zložena poleg motivov iz narodnih serbskih pesem. — Prevažnega dela „Fest-Kalender aus Böhmen“, ki ga je v nemškem jeziku spisal g. Reinsberg-Düringsfeld in ktero smo že enkrat živo priporočili, je prišel na svetlo 2. in 3. vezek (str. 161—364) in obsega mesce april do oktobra s prebogatom gradivom za našo mythologijo in starinoslovje. S četertim vezkom se delo konča; vsak vezek pa veljá le 84 kr.

* Iz prijateljskega pisma smo posneli sledeče, vsega pominja vredne besede: Resnično živa potreba je, da bi se v vsakem slovanskem narečju spisalava vseslovenska gramatika, ki bi svoje narečje primerjala vsem drugim narečjem. Tako bi si napravili lepo bližnjico do naših bratov Jugoslovenov, Rusov, Čehov in Poljakov, ki moramo sedaj po strašnih ovinkih se plaziti, dokler do njih dospemo. Na ta način bi tudi spoznali, koliko je neslovenskih smeti ali nepotrebnih provincijalizmov v vsakem narečju, v ktere so književniki še zmirom toliko zaljubljeni, da jih derže za naj večjo lepoto svojega jezika; v resnici pa niso za drugo, ko da nam napotje delajo in nas, ki smo že tako razdrobljeni, še bolj mervijo. Spoznali bi počasi naši literati, da je samo to pravilno in popolnoma slovensko, ker imamo vsi Sloveni enacega v besedi in v oblikah. Samo to bi se najviše cenilo in čez dalje bolj množilo, vse druge rogovile med Čehi, Poljaki, Rusi in Jugosloveni bi se pa odsekavale in čez dalje bolj zatirale! (Skusimo kmalo spolniti željo zastran imenika. Vr.)

Razpis darila.

Ker nam vsled prvega razpisa od 25. februarja do 15. junija ni došlo nobene slovenske pripovedke (povesti „Dragoila“ in „Bojmir“ ste nam še le po preteku ustanovljenega roka došle), se s tim omenjeno darilo po šest in trideset goldinarjev za najboljšo zgodovinsko ali po ljudski pravljici posneto in vsaj tiskano polo veliko pripovedko s tim dostavkom na novo razpisuje, da se prihodnjč darilo tisti povesti podeli, ki jo gg. razsojevalci izmed poslanih za najboljšo spoznajo; če pa nobene dobre zgodovinske pripovedke ne dojde, se bo obdarovala tista domača pripovedka, bodi si resnobnega ali šaljivega zapopadka, ki je posebno lepo in zanimivo pisana, čeravno jej snov ni vzeta iz zgodovine ali ljudske pravljice.

Ob enem se razpisuje dvajset goldinarjev kot darilo za najboljšo potopisno čertico, da bo le pol tiskane pole velika. Za darilo namenjene povesti in potopisne čertice naj se pošljejo vredništvu brez podpisanega imena vsaj do 15. decembra, da berž z novim letom v natis priti morejo.

V Celovcu 1. julja 1861.

Vredništvo.

Listnica. G. D. Št. v T. Pod tim naslovom smo Vam poslali pismo „poste restante“ v T.; poprašajte na pošti; g. J. G. v G. Prosimo Vas za konec „mladomašnika“, da se cel spis na enkrat natisne; g. G. Pf. v K. Je bilo plačano za pol leta; obljubljenih dopisov Vas prosimo; g. J. A. v K. Hvala za 20 nkr. kot prinesek za darilo; g. J. G. v M. Pervo pesmico v kratkem priobčimo; le tako naprej; g. J. G. Smo popolnoma Vaših misli; g. J. V. Poslano povest shranimo; g. J. V. Hvala; „Cvet slov. poezije“ se dobí poštnine prost za 60 nkr.

Na znanje. Pričujoči list smo poslali še vsim čast. naročnikom na ogled; sledeče jim pa moremo le tedaj pošiljati, če naročnino za II. polletje pošljejo ali vsaj oznanijo, da ostanejo Glasniku še dalje podporniki, da nam kaj listov s prilogo vred v zgubo ne pride. Prosimo torej za skorejšno poročilo. Vredn.